

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA FLUX (nr. 4) c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 17294/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

12 februarie 2008

DEFINITIVĂ

12/05/2008

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Flux (nr. 4) c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Fatoș Aracı, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 22 ianuarie 2008 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 17294/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către *Flux* („ziarul reclamant”), un ziar cu sediul în Chișinău, la 5 aprilie 2004.

2. Ziarul reclamant a fost reprezentat de către dl V. Gribincea, avocat din Chișinău și membru al organizației non-guvernamentale „Juriștii pentru drepturile omului”. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Pârlog.

3. Ziarul reclamant a pretins, în special, încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare ca urmare a faptului că a fost găsit vinovat de defăimarea unui politician.

4. La 27 martie 2006, Președintele Secțiunii a Patra a Curții a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. La 6 decembrie 2002, *Flux* a publicat un articol intitulat „Sabatul Parveniților”. În acest articol, ziarul se referea la pretinsa îmbogățire peste noapte a președintelui Parlamentului, a liderului fracțiunii parlamentare a

Partidului Comuniștilor și a fiului președintelui Republicii Moldova. Ideea principală a articolului era că, înainte de a deveni personalități publice, ei erau simpli cetățeni, fără o avere considerabilă; averea lor însă a crescut semnificativ după victoria Partidului Comuniștilor la alegeri și ocuparea de către ei a unor funcții publice.

6. Rezumatul articolului este următorul:

„Corectam alaltăieri știrea despre cele două mașini de lux în care se plimba Președintele Parlamentului, E. O., și, volens-nolens, mă întăream în convingerea că definiția „parvenitului” are origini moldovenești. Scena noastră politică este plină de asemenea exemple.

De exemplu, primul lucru pe care l-a făcut E.O., odată ajunsă, într-un anumit context politic, în postul de președinte al Parlamentului, a fost să-și rezolve problemele locative. A abuzat de funcția pe care o deține pentru a se pricopsi, pe banii statului, cu un apartament uriaș chiar în centrul capitalei. Cine era E.O. înainte de a ajunge în fotoliul de spicher? O modestă plăcintăreasă cu modeste performanțe profesionale. Ce a ajuns? Mare șef! Nu încapă într-un singur BMW, mai are nevoie și de un Mercedes Benz. Să luăm un alt exemplu.

Cine era Victor Stepaniuc înainte de a prinde deputăția? Un simplu învățător de limba rusă în satul Costești. Modest ca intelect și puțin isteric. Cine este el acum? Nu este numai un fel de Sulla al Parlamentului, adică un dictator peste fracțiunea PCRM, fără aprobarea căruia nu zboară nici muștele prin clădirea fostului Comitet Central, ci și un afacerist prosper. Este dealer la combinatul de tutun din Chișinău, scoate profituri enorme din vinderea țigărilor, are microbuze, controlează ruta Chișinău - Ialoveni și, în genere, arată ca un veritabil dandy moldovean - cu cravată de mătase, cu straie italienești, pantofi nemțești și negru sub unghii.

Cine era O. V., înainte ca tatăl sau, Vladimir Voronin, să fie întronat președinte al R. Moldova? Un afacerist începător, specializat în mulgerea fabricilor de zahar din nordul republicii. Cine este el în momentul de față? Este cel mai prosper businessman din spațiul pruto-nistean. Deține pachetul majoritar de acțiuni la F., este proprietarul firmei de construcții M., are comenzi de milioane din partea statului și face afaceri cu țigări de la CTC Tutun. Este vedeta lumii mondene, VIP-ul revistelor economice și e oferit drept exemplu businessmenilor începători. ...”

7. La 12 decembrie 2006, dl Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, care deținea 71 de locuri în Parlament din numărul total de 101, a înaintat o acțiune împotriva ziarului reclamant și a autorului articolului. El nu a plătit taxa de stat la depunerea cererii, nu s-a prezentat la nicio ședință de judecată și nici nu a delegat pe cineva care să-l reprezinte. El a susținut, *inter alia*, că:

„...pârâatul a răspândit informații false și defăimătoare despre mine. ...

... Atât în titlul, cât și în textul articolului, eu sunt descris ca: „un dictator peste fracțiunea PCRM, fără aprobarea căruia nu zboară nici muștele prin clădirea fostului Comitet Central, ci și un afacerist prosper. Este dealer la combinatul de tutun din Chișinău, scoate profituri enorme din vinderea țigărilor, are microbuze, controlează ruta Chișinău - Ialoveni și, în genere, arată ca un veritabil dandy moldovean - cu cravată de mătase, cu straie italienești, pantofi nemțești și negru sub unghii.

Niciuna din aceste afirmații nu corespunde realității și sunt niște calomnii obraznice.”

Dl Stepaniuc a cerut instanței judecătorești să declare afirmațiile de mai sus drept defăimătoare, să oblige pârâtii să publice o dezmințire pe aceeași pagină a ziarului și să-i plătească compensații în mărimea maximă prevăzută de Codul civil.

8. Cauza a fost repartizată spre examinare judecătorului I.M., președintele Judecătoriei sectorului Buiucani în perioada examinării cauzei.

9. În apărarea sa, ziarul reclamant a prezentat instanței judecătorești copii ale unor scrisori deschise adresate președintelui Republicii Moldova de către o companie de transport, în care dl Stepaniuc era acuzat de însușirea câtorva rute de autobuz care aparțineau acestei companii.

10. La 17 februarie 2003, ziarul reclamant a informat instanța judecătorească că informațiile privind implicarea dlui Stepaniuc în afaceri ilegale cu produse din tutun au fost obținute din surse de la serviciile secrete ale Moldovei și a susținut că serviciile secrete au pregătit un raport despre pretinsa implicare a funcționarilor de rang înalt în afaceri ilegale la combinatul de tutun din Chișinău. Ziarul reclamant a informat instanța judecătorească că a solicitat oficial copia raportului și a cerut amânarea examinării cauzei până la prezentarea acestei copii de către serviciul secret.

11. La 19 februarie 2003, judecătorul I. M. a respins cererea de amânare a examinării cauzei până la prezentarea copiei raportului de către serviciul secret; totuși, el a dispus amânarea examinării cauzei până la 24 martie 2003.

12. La 24 martie 2003, ziarul reclamant a informat instanța judecătorească despre faptul că serviciul secret nu a răspuns la cererea sa și că, în consecință, el a înaintat o acțiune în instanța de judecată solicitând obligarea acestuia să-i prezinte copia raportului. Ziarul reclamant a solicitat amânarea examinării cauzei în defăimare până la finalizarea acestor proceduri.

13. Ședințe de judecată în această cauză au mai avut loc la 24 și 26 martie și la 15 aprilie 2003, iar judecătorul I. M. a respins cererea de amânare până la finalizarea celui alt set de proceduri. El a hotărât totuși să amâne examinarea cauzei până la 30 aprilie 2003.

14. La 30 aprilie 2003, judecătorul I. M. a examinat cauza în lipsa părților și a hotărât în favoarea dlui Stepaniuc. El a constatat că declarațiile de care s-a plâns reclamantul (a se vedea paragraful 7 de mai sus) erau defăimătoare și a obligat ziarul și autorul articolului să plătească dlui Stepaniuc 3,600 lei moldovenești (MDL) (228 euro (EUR) la acea dată) și, respectiv, MDL 1,800 (EUR 114 la acea dată). De asemenea, el a obligat ziarul să publice o dezmințire în termen de 15 zile. Pârâtii au mai fost obligați să plătească taxa de stat.

15. Judecătorul I. M. a adus următoarele motive în susținerea concluziei sale:

„În opinia instanței judecătorești, denumirea, textul și sensul informației publicate despre reclamant se impun a fi calificate ca defăimătoare, deoarece pârâții, fără a invoca careva probe, au răspândit informații cu caracter factologic. În special, ei au declarat că V. Stepaniuc, contrar prevederilor articolului 70 al Constituției, practică activități incompatibile cu statutul său de deputat, că el este dealer la combinatul de tutun, scoate profituri enorme din vânzarea țigărilor și controlează ruta Chișinău - Ialoveni.

Pe parcursul judecării cauzei, instanța a acordat pârâților posibilitatea de a prezenta dovezi ... însă nici redacția ziarului, nici autorul articolului nu au adus vreo dovadă care ar confirma veridicitatea informației răspândite. Nici în articol pârâții nu au făcut trimitere la careva probe.

[urmează reproducerea articolului 10 al Convenției]

În cazul dat informația răspândită de pârâți nu poate fi tratată ca o afirmație de opinie și, prin urmare, nu poate fi protejată prin prisma acestei prevederi din Convenție. De asemenea, instanța judecătorească ia în considerație faptul că dl Stepaniuc este o persoană publică și că față de astfel de persoane se cere un grad sporit de toleranță atunci când este vorba de defăimare. Totuși, informația răspândită de către pârâți depășește în mod clar limitele rezonabile de critică a persoanelor publice într-o societate democratică.”

16. Ziarul reclamant a contestat această hotărâre, susținând, *inter alia*, că judecătorul I. M. nu a fost independent și imparțial din cauza legăturilor sale apropiate cu dl Stepaniuc și Partidul Comuniștilor, precum și din cauza comportamentului său în celelalte dosare în defăimare intentate de dl Stepaniuc împotriva *Flux*-ului. De asemenea, ziarul reclamant a susținut că instanța de fond nu a luat deloc în considerație argumentele sale, și anume scrisorile adresate Președintelui Republicii Moldova (a se vedea paragraful 9 de mai sus) și, refuzând amânarea cauzei până la finalizarea examinării procedurilor între *Flux* și serviciul secret, a refuzat să-i acorde posibilitatea de a prezenta probe în privința implicării dlui Stepaniuc în afacerea cu produse din tutun. De asemenea, ziarul reclamant a susținut că caracterizarea dată dlui Stepaniuc în articolul contestat era o judecată de valoare și că nu i se putea cere demonstrarea veridicității acesteia.

17. La 26 iunie 2003, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe, reiterând că ziarul reclamant nu a adus vreo probă în sprijinul declarațiilor sale despre dl Stepaniuc. Ea nu s-a referit la niciun argument invocat în apelul ziarului reclamant.

18. Ziarul reclamant a depus recurs. El a susținut, *inter alia*, că judecătorul I. M. nu era independent și imparțial și că instanțele ierarhic inferioare au refuzat să amâne examinarea cauzei până la finalizarea procedurilor între *Flux* și serviciul secret, afectând astfel echitatea procedurilor. Ziarul reclamant a informat Curtea Supremă că a obținut în sfârșit de la serviciile secrete copia unei anexe la raportul privind afacerile ilegale la combinatul de tutun din Chișinău și a anexat-o la cererea de recurs. Anexa avea denumirea „schema relațiilor cu tutun a organizațiilor

criminale” și prezenta, în formă grafică, interacțiunile pretinse între administrația combinatului de tutun din Chișinău, două grupări criminale, câteva companii și funcționari de rang înalt, inclusiv dl Victor Stepaniuc.

19. La 5 noiembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a redus suma compensației care urma a fi plătită dlui Stepaniuc de către ziar și autorul articolului până la MDL 1,350 și, respectiv, MDL 180. Ea a susținut că dl Stepaniuc era o persoană publică și, prin urmare, trebuia să fie mai tolerant față de presă, mai mult, el nu s-a prezentat în fața instanțelor judecătorești. Curtea Supremă însă nu s-a îndepărtat de la concluziile primelor două instanțe judecătorești în privința fondului cauzei și nu a examinat vreunul din argumentele ziarului reclamant.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

20. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare la acea dată, sunt următoarele:

„Articolul 7. Apărarea onoarei și demnității

(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezmințirea informațiilor care lezează onoarea și demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informații nu dovedește că ele corespund realității.

(2) În cazul în care asemenea informații au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanța de judecată obligă redacția acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată, o dezmințire la aceeași rubrică, pe aceeași pagină, în același program sau ciclu de emisiuni.”

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspândirii unor informații care nu corespund realității și care lezează onoarea și demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspândit aceste informații.

(2) Mărimea compensației se stabilește de către instanța de judecată, în fiecare caz aparte, de la șaptezeci și cinci până la două sute de salarii minime, în cazul în care informațiile au fost răspândite de o persoană juridică, și de la zece până la o sută de salarii minime, în cazul în care au fost răspândite de o persoană fizică.”

ÎN DREPT

21. Ziarul reclamant a pretins, în temeiul articolului 10 al Convenției, că hotărârile instanțelor judecătorești naționale au reprezentat o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare care nu putea fi considerată necesară într-o societate democratică. Articolul 10 prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

I. ADMISIBILITATEA CERERII

22. În cererea sa inițială, ziarul reclamant a mai formulat o pretenție în temeiul articolului 6 al Convenției cu privire la lipsa de independență și imparțialitate a judecătorului I. M. și nemotivarea hotărârilor judecătorești naționale. Totuși, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, el a cerut Curții să nu examineze această pretenție. Curtea nu găsește vreun motiv pentru a o examina.

23. În ceea ce privește pretenția ziarului reclamant formulată în temeiul articolului 10 al Convenției, Curtea consideră că aceasta ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun temei pentru declararea ei inadmisibilă nu a fost stabilit. Din aceste motive, Curtea declară această pretenție admisibilă. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestei pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

A. Argumentele părților

1. Ziarul reclamant

24. Ziarul reclamant a fost de acord că ingerința a fost prevăzută de lege și urmarea un scop legitim. Totuși, aceasta nu era necesară într-o societate democratică, deoarece articolul contestat doar răspândește declarații ale unor persoane terțe și făcea parte din dezbateri pe chestiuni de o importanță publică deosebită, și anume administrarea transportului public și pretinsele afaceri ilegale ale unor funcționari publici. Reclamantul a acționat cu bună-credință la publicarea articolului și a verificat declarațiile persoanelor terțe.

El a considerat că sursa era credibilă, deoarece era o scrisoare adresată președintelui țării, conținea multe detalii și avea anexate rapoartele oficiale ale autorităților de stat în domeniul transportului.

25. În ceea ce privește actul serviciilor secrete privind implicarea dlui Stepaniuc în afaceri ilegale cu produse din tutun, ziarul reclamant a susținut că veridicitatea acestui document nu a fost pusă la îndoială nici de instanțele judecătorești naționale și nici de Guvern. Totuși, instanțele judecătorești naționale nu au dat vreo apreciere acestei probe.

26. De asemenea, instanțele judecătorești naționale au ignorat faptul că dl Stepaniuc era un politician de rang înalt și că, din acest motiv, limitele criticii în privința lui erau largi.

2. Guvernul

27. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei relevau o ingerință în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare. Totuși, ingerința a fost justificată în termenii articolului 10 § 2 al Convenției. Reclamantul a fost obligat să plătească prejudicii morale pentru defăimare în baza articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil. Astfel, ingerința a fost „prevăzută de lege” iar legea a fost accesibilă și previzibilă. Ea a urmărit scopul legitim de protecție a demnității dlui Stepaniuc; mai mult, măsura a fost necesară într-o societate democratică.

28. Guvernul s-a referit la marja de apreciere a autorităților naționale la stabilirea necesității ingerinței și a susținut că, atunci când Convenția se referă la legislația națională, este în primul rând competența autorităților naționale să aplice și să interpreteze legislația națională. El a susținut că, în această cauză, autoritățile naționale nu au depășit marja lor de apreciere și au aplicat-o cu bună-credință, cu precauție și într-un mod rezonabil.

29. În continuare, Guvernul a susținut că motivele aduse pentru a justifica ingerința au fost „relevante și suficiente”.

B. Aprecierea Curții

30. După cum au recunoscut ambele părți, și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor judecătorești naționale și obligarea ziarului reclamant să plătească prejudicii au reprezentat un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare, în sensul primului paragraf al articolului 10 al Convenției. Este de asemenea incontestabil faptul că această ingerință a fost „prevăzută de lege” și urmarea un scop legitim. Sarcina Curții este să stabilească dacă această ingerință a fost „necesară într-o societate democratică”.

31. Verificarea dacă ingerința invocată a fost „necesară într-o societate democratică” cere Curții să stabilească dacă aceasta a corespuns „unei necesități sociale imperioase”, dacă ea a fost proporțională scopului legitim urmărit și dacă motivele aduse de autoritățile naționale pentru a o

justifica sunt relevante și suficiente. La stabilirea faptului dacă o astfel de „necesitate” există și ce măsuri ar trebui luate pentru aceasta, autoritățile naționale se bucură de o anumită marjă de apreciere. Totuși, această marjă de apreciere nu este nelimitată și este însoțită de supravegherea europeană exercitată de către Curte, a cărei sarcină este de a da o apreciere finală faptului dacă o restricție este conformă cu libertatea de exprimare, după cum aceasta este protejată de articolul 10 (pentru recapitularea mai detaliată a principiilor relevante, a se vedea *Giniewski v. France*, nr. 64016/00, §§ 43-54, ECHR 2006-...; *Aydın Tatlav v. Turkey*, nr. 50692/99, §§ 22-27, 2 mai 2006; *Gündüz v. Turkey*, nr. 35071/97, § 38, ECHR 2003-XI; *Murphy v. Ireland*, nr. 44179/98, §§ 65-69, ECHR 2003-IX (extracts), cu referințele cuprinse în ele).

32. Curtea reamintește că în hotărârea *Lingens v. Austria* (hotărârea din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 42), ea a constatat că:

„[politicienii] trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte atât din partea jurnaliștilor, cât și a publicului larg și, în consecință, trebuie să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță. Fără îndoială, articolul 10 para. 2 garantează că reputația altora – adică a tuturor persoanelor fizice - este protejată și că această protecție se extinde și asupra politicienilor, chiar și atunci când aceștia nu acționează ca persoane private; însă, în astfel de cazuri, cerințele unei astfel de protecții trebuie evaluate prin prisma intereselor de a asigura discuții libere cu privire la chestiuni politice.”

33. Curtea notează că articolul a fost scris de un jurnalist și reamintește că rolul proeminent al presei într-o societate democratică este de a comunica idei și opinii cu privire la chestiuni politice și alte chestiuni de interes public (a se vedea *Sunday Times v. the United Kingdom (nr. 1)*, hotărâre din 26 aprilie 1979, Seria A nr. 30, § 65). Articolul contestat se referea la chestiuni precum pretinsul comportament ilegal al politicienilor de rang înalt și al persoanelor publice și pretinsa administrare proastă a fondurilor publice. Nu există îndoială că acestea reprezintă chestiuni extrem de importante într-o societate democratică, despre care publicul are un interes legitim să fie informat, și care pot fi apreciate ca dezbateri politice.

34. De asemenea, Curtea reamintește că statele dispun de o marjă de apreciere foarte limitată în cauzele cu privire la politicieni (a se vedea paragraful 40 de mai sus) și notează că dl Stepaniuc era un politician de un rang foarte înalt la momentul evenimentelor.

35. Ziarul reclamant a fost obligat la plata despăgubirilor, deoarece nu a putut demonstra veridicitatea câtorva declarații despre dl Stepaniuc (a se vedea paragraful 7 și 14 de mai sus). În opinia Curții, declarațiile contestate puteau fi divizate în trei grupe: declarațiile privind implicarea dlui Stepaniuc în afaceri în domeniul transportului, declarațiile privind pretinsa lui implicare în afacerile ilegale cu produse din tutun și descrierea dlui Stepaniuc la începutul și sfârșitul pasajului contestat.

36. În ceea ce privește prima declarație, este clar că ea reprezintă o declarație cu privire la fapte și, prin urmare, ziarul reclamant trebuia să demonstreze veridicitatea acesteia. Într-adevăr, ziarul reclamant a prezentat instanțelor judecătorești naționale copii ale unor scrisori deschise, adresate Președintelui de către o companie de transport, prin care dl Stepaniuc era acuzat de abuz de putere (a se vedea paragraful 9 de mai sus); cu toate acestea, instanțele judecătorești naționale nu au acordat deloc atenție acestor dovezi, nu le-au dat vreo apreciere și, aparent, le-au tratat ca irelevante.

37. În ceea ce privește cea de-a doua declarație, Curtea consideră că aceasta, de asemenea, reprezintă o declarație cu privire la fapte și notează că ziarul reclamant a cerut de câteva ori amânarea examinării cauzei în vederea prezentării copieii raportului serviciului secret privind pretinsa implicare a dlui Stepaniuc în activități ilegale cu produse din tutun (a se vedea paragrafele 10, 12 și 17 de mai sus). În pofida acestui fapt, instanțele judecătorești naționale nu numai că au respins cererile reclamantului fără a aduce vreun motiv (a se vedea paragrafele 11 și 14 de mai sus), dar chiar după ce a primit copia anexei la raportul serviciului secret (a se vedea paragraful 18 de mai sus), Curtea Supremă de Justiție nu l-a menționat în decizia sa, nu i-a dat o apreciere și nici nu l-a respins prin vreun motiv.

38. Curtea reiterează că solicitarea de la ziarul reclamant să dovedească veridicitatea declarațiilor sale, iar în același timp privarea de posibilitatea efectivă de a aduce probe sau ignorarea probelor prezentate, constituie o ingerință disproporționată în dreptul la libertatea de exprimare (a se vedea, spre exemplu, *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, § 88, 21 decembrie 2004 și *Savițchi v. Moldova*, nr. 11039/02, § 59, 11 octombrie 2005).

39. În ceea ce privește cea de-a treia declarație contestată, Curtea notează că ziarul reclamant a fost găsit vinovat și impus la plata despăgubirilor pentru următoarea declarație: „[Dl Stepaniuc este] un dictator fără aprobarea căruia nu zboară nici muștele prin clădirea fostului Comitet Central ... și, în genere, arată ca un veritabil dandy moldovean - cu cravată de mătase, cu straie italienești, pantofi nemțești și negru sub unghii”. În opinia Curții, această declarație reprezintă clar o judecată de valoare.

40. Curtea reiterează că existența faptelor poate fi dovedită, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probării. Condiția de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului protejat de articolul 10 al Convenției (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II, și *Busuioc*, citată mai sus, § 61). Mai mult, trebuie reamintit faptul că libertatea jurnalistică acoperă, de asemenea, posibile recurgeri la un anumit grad de exagerare sau chiar provocare (a se vedea *Prager and Oberschlick v. Austria*, hotărâre din 26 aprilie 1995, Seria A nr. 313, § 38).

41. În final, Curtea reamintește că considerațiile privind echitatea procedurilor pot fi luate în calcul la examinarea ingerinței în exercitarea

dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea, *Stoll v. Switzerland* [GC], nr. 69698/01, § 137, 10 decembrie 2007). Curtea nu poate să nu observe anumite stranietați în modul în care s-au derulat procedurile în fața instanțelor judecătorești naționale. Într-adevăr, Curtea notează o serie de elemente care, examinate cumulativ, au dus la o asemenea concluzie. În special, acțiunea dlui Stepaniuc a fost examinată în pofida faptului că el nu a plătit taxa de stat, fapt care, în mod normal, ar fi trebuit să rezulte în inadmisibilitatea acțiunii pe motive procedurale. Mai mult, el nu numai că nu s-a prezentat în fața instanței judecătorești, dar nici măcar nu a fost reprezentat. În același timp, cererile reclamantului de amânare a ședinței au fost respinse fără vreun motiv, în timp ce probele prezentate de el nu au fost în genere luate în considerație de către judecători. Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție nici măcar nu s-au expus asupra argumentului reclamantului cu privire la pretinsa lipsă de independență și imparțialitate a judecătorului I. M.

42. Luând în considerație circumstanțele de mai sus, faptul că declarațiile contestate au fost făcute de un jurnalist în contextul dezbaterei unei chestiuni de interes public și faptul că reclamantul în procedurile naționale era un politician de rang înalt, Curtea conchide că ingerința nu a corespuns unei necesități sociale imperioase și, astfel, nu a fost necesară într-o societate democratică. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

43. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

44. Ziarul reclamant a pretins EUR 100 cu titlu de prejudiciu material, reprezentând suma prejudiciilor pe care le-a plătit dlui Stepaniuc și taxa de stat pe care el a trebuit să o plătească pentru examinarea apelului și recursului.

45. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă și a susținut că ziarul reclamant nu ar trebui să fie în drept s-o recupereze, deoarece procedurile au fost echitabile, iar hotărârile judecătorești au fost amplu motivate. El a solicitat Curții să respingă pretenția ziarului reclamant formulată cu titlu de prejudiciu material.

46. Curtea consideră că pretenția reclamantului formulată cu titlu de prejudiciu material este întemeiată și o acordă integral.

B. Prejudiciul moral

47. Ziarul reclamant a pretins EUR 8,000 cu titlu de prejudiciu moral, ce i-a fost cauzat prin încălcarea drepturilor sale garantate de Convenție. În susținerea pretenției sale, ziarul reclamant a susținut că el a fost obligat să publice o dezmințire a declarațiilor contestate și a invocat jurisprudența anterioară.

48. Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta era neîntemeiată și excesivă.

49. Având în vedere violarea articolului 10 al Convenției constatată mai sus, Curtea consideră că acordarea compensațiilor cu titlu de prejudiciu moral este justificată în această cauză. Făcând evaluarea sa în mod echitabil, Curtea acordă ziarului reclamant EUR 3,000.

C. Costuri și cheltuieli

50. Avocatul ziarului reclamant a pretins EUR 2,050 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată a orelor lucrate. Calculul din lista detaliată a inclus și timpul lucrat asupra pretențiilor formulate în temeiul articolului 6 al Convenției.

51. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare. El a considerat-o excesivă și a susținut că suma pretinsă de avocat nu era suma plătită în realitate de către ziarul reclamant. El a contestat numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta.

52. În această cauză, având în vedere lista detaliată prezentată, complexitatea cauzei, precum și faptul că pretenția formulată în temeiul articolului 6 al Convenției a fost retrasă de către reclamant, Curtea acordă avocatului ziarului EUR 1,800 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

53. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 10 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească ziarului reclamant, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii:
 - (i) EUR 100 (o sută euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (iv) orice taxă care poate fi percepută la sumele de mai sus;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
4. *Respinge* restul pretențiilor ziarului reclamant cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 12 februarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș Aracı
Grefier adjunct

Nicolas Bratza
Președinte